

Pojken och trollen.

En smälängapojk som skulle ner till Skåne och valla får. Där va en stor hall. Där gick han opp o trallade o va gla. Där bodde ett troll, och när han hållet på ett par dar, så kom trollet ut och sa, att han skulle dän.

"Kan ja få lite ostmos med me?" Den klumpen jorade han ner och gick dit o trallade igen.. "Äss du inte går dän så ska ja krysta de så." - "Gå du hän gubbe, älla ska ja krysta de som ja kryster denne stenen." Då tore inte gubben röra honom. Men sen tänkte han. på att förgöra honom. Han gjorde opp med sin hustru att de skulle leja honom bära ve. En stor bök skulle de ta kull. Pojken opp på morgonen o borraðe hål genom böken o satte en mosstuss i så de inte syntes. Den, som kunde köra en käpp

genom träet skulle va starkast. Trollet kunde inte köra in sin käpp mer än ett litet stycke, men pojken körde sin käpp tvärs igenom.

Trollet o hans hustru skulle sen förgöra honom. De skulle slå ihjäl honom, när han sov. De fick pojken höra. La en stor järnkärna i bädden och la sig under. Ut på natten kom han me en stor slägga och skulle slå till. Flöden stank opp i ansiktet på käringen. "Nu dö han för hjärnan stank i synen på me" - Kom på mornen. "Är du här?" - "Ja, I får lov å rensa min bädd för loppor, för de va en som bed mi i örad i natt!"

Han skulle ge honom så mycket gull som trollet kunde bära. Trollet var de bara ett stycke. Han måste hämta sina syskon. Där gå de o bära gull ännu.

Midsommar.

1872 slutade de att ha midsommarstång. Den kläddes midsommarafton o restes då. De bjuddes på mat o brännvin. De dansade inte kirng stängen utan gick bort på slätten o dansade. Där kom mycket folk.

1875 eller 76 bröt Håkan Olsson opp slätten till åker för där blev så mycket oväsen.

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

Gadvipporna.

Om gadvipporna kom o sprang efter dem första
gång han skulle ärja, så lojde han hem oxarna å ärjde inte den
daen.

Skriv endast på denna sida!

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

När sådden var avslutad - majning.

När de hade sätt o myllat ner o harvat, skulle det majas med björk- o rönnlöv både på mögvagn o årder o harv.

Skriv endast på denna sida!

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

Pesten.

När pesten va, så döe alla utom en pojke,
som lå i vaggan, som hette Jackop, och en gammal käring, som
fostrade opp honom.

Skriv endast på denna sida!

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

Hur Hästskobäck fick sitt namn.

Vid Hästskobäck, som feck namnet för att
kungens häst tappade hästskon i bäcken.

Skriv endast på denna sida!

Blenda och danskarna.

Det var krig mellan svenskarna o danskarna.

Då var det två kvinnfolk från Härlunda socken, Blenda och Märta. De mötte de två, som var förstyrete för fienden och bjöd dem på mat o brännvin, och de va ju utsultna o åt , och när de sen va insomnade, så ~~Kä~~ skar de halsen å dom, och när sen de andra kom och fick se, hur det hade gått med anförarna, så ble de rädda o vände om.

Skogssnuvan.

Limm Hansens far Sven ble villad av skogssnuvan, så han fick gå hela natten. När de så ble dagar, så sa han: "Du ska allt få skäl för de du har lurat me o villat me!" Så gick han hem efter en yxa o högg en vag i en all o mante fram skogssnuvorna, o de kom den ena efter den andra, o de skrattade o va glae, men han befallte dem gå, tills den, som hade villat honom, kom å skränte, för hon visste va de skulle ble. Hon måste sätta se i vagen, o då skut han henne.



717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

Trollet som kastade sten på Åhus kyrka.

På Kärrabolsli i Jämshög slungade ett troll
en sten för att slå spiran från Åhus kyrka, men husbännet brast.
Stenen föll ner nära Gualövs kyrka o ligger på tre anra stenar.

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11

Näcken.

Söne Bränn, farfar till Ola Nilsson, gick förbi en kvarnbäck och fick se näcken ligga vid bäcken. "Ligg där tills jag kommer tillbaka, så ä du min!" Näcken tydde inte gå där, utan när han kom tillbaka, lå hästen där, o då sköt han den. Men bössan ble alldeles krokig.

Spökeri - mördad.

En handlerska (krammerska) gick omkring, o
så var det någon som slog ihjäl henne vid Bänkhallen nära Bränna-
bygden och grov ner henne där. De visste ju ingen ä, men sen när
folk kom där förbi, så kunde de inte komma fram där, utan det
ble mer än en, som ble ståene där. Men så var det Harrel i Fallas-
hult. Hos honom va de en piga, som tjänte, o hon ble fast där om
natten. De fick han veta, så han red dit och löste henne, o sen
red han till kyrkogåren efter vigd jord o strödde där. Sen fick de
reda på benranglet, och sen ble de ro där.

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

Mana fram död.

De va en barnsmorska, som va hård mot en kvinna, som fick ett oäkta barn o grälade på henne. "Dö ja nu vid detta tillfället, så ä de ingen annan än du som orsaken o då ska du få skäl för det." Så dog hon. Men barnmorskan fick en förskräcklig värk i en 4 års tid. Hon födde fram en stor mångfärgad knuta som en gniesten. Då gick hon till Harrel, sonson till den gamle Harrel, o han lovade mana fram den döda, om hon ville be för sig o va mjuk. Men när den döda hade manats fram, så blev barnmorskan ond o spottade henne i ansiktet, o sa: "Tvi de väre, som har plägat me!" Men sen kunde inte Harrel mana ner henne utan kyrkoherden Rönbeck måste tillkallas o mana ner henne. Barnmorskan dog ett par veckor senare.

Skriv endast på denna sida!

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14

Svartkonstbok.

Den gamle Harrel hade svartkonstbok o en gång,
när han va borta, feck fruntimren fatt i hans svartkonstböcker o
läste, så de ble fullt med djävlar i rummet. Men Harrel kände,
hur de va fatt o gav sig hem, slog en kappe hörfrö ut o ba dem
plocka opp o under tiden manade han bort dem.

Skriv endast på denna sida!

Trolleri.

Han hade lovat Parabolsbönnerna att hugga tjärved åt dem. (Då skalade man tallarna på ena sidan 3 alnar högt, munkäferer). Sen de hade skalats, så var kaudan i de träet, o det munkades av (munken). Han rörde inte tallarna. När de va två dar till den överenskomna tiden, så kom bönnerna o sa, att han fick börja på det, om det skulle bli färdigt i rätt tid. "Åhja, bry ni er inte om det, det ska allt bli färdigt i rätt tid". Men han gjorde ändå ingenting utan bara låg där i backen, men så den sista dan, så hörde de som ett dån där o munkarna flög från alla tallarna, o las opp i en hög, utan att de såg något som en virvelvind hade tatt ihop dem.

Skogssnuvan som bytte bort ett barn mot
en trollunge.

De va en präst som hette Gammen i Jämshög. Så va där sjurakäringar, som höll på att skära säden på präst-~~äker~~ ageren. En av den hade ett litet barn mä se, som hon hade lagt på en nek och en större flicka skulle se efter henne. Då så prästen hur en trollkäring förbytte barnet, men de så inte de andra. Trollungen började skrika o modern ville ta barnet, men prästen sa hon skulle låta bli, barnet fortsatte skrika o de andra käringarna ba modern att hon skulle ta barnet. "Nej, låt djävelungen skrika". sa prästen. Så om en stund så lät prästen dom se under hans arm o då såg de trollkärningen, som kom å bytte om barnen igen. Då fick modern ta sitt barn. Sen ställde prästen fram skogssnuvan på åkern, o så hade han en karl till att skjuta henne. O de så, att hon va så hög under knäna, där hon låg, så en kar kunde gå rak under knäna.

Skriv endast på denna sida!

Kvinnan, som gick ut, innan hon var kyrk-
tagen och blev rövad av trollen.

I Röckla i Bojesta socken där gick en kvinna
ut, innan hon va kyrktagen, o trollen stal henne, så hon kom inte
igen, o hur de letade, så de ^{stann} henne inte. När de då hade vatt en
tid, så skulle mannen ta en ny hustru, o då på bröllopskvällen,
så kom den bergtagna hustrun te fönstret o sa: "Räck mej din
högra hand, så slipper ja trollens håra band!" Men han fick inte
för gästerna, o hon kom allri igen. De ä gjort en lång visa om de.

Slaget eller fallandesjuka.

När föräldrarna ä när varandra o de kommer, så
ska hon ta de i sin vänstra hand o ta vara på de o ge barnet in
at, när de faller. De ska va en gång i ny o en gång i nä. Men sen
får ~~KANE~~ barnet inte se föräldrarna sen di ä döa.

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19

Lyte.

Sven Olssons pojk har ett lyte på armen som ett köttstycke. När hustrun va me barnet, så sto hon bærarmad o Sven kom in me ett köttstycke o to henne om armen med sin bloia hand. De botade me att hon skrapade av ett färskt kalvskinn o la på.

Lyte.

Hann B. fick se ett stort slagsmål o Rasa Bent föll o svimmade. H. blev rädd o sen ble barnet sådant så de skrek o va förvirrat. Hon fick lite blö av Rasa B. o ga det in o det hjälp.

H. fick se ett barn i dödskampen o hennes pojk fick slaget. Botades som ovan sagts.

En flicka hade sådan kläda på låren o där va rött. Moder hade gått o hängt lasor på stickelbärsbuskarna o stuckit sig på låren. En kvist brändes o askan las i vattnet, som de tvättade med o så skuffade de flickan mot stickelbärsbuskarna allestans. De gick bort.

Om de får lyte av att det kommer gnistor ur spisen, skall man hålla barnet som hastigast över en eld.

717

När lyte ska botas, ska de börjas i ny o slutas i nä, en gång var gång. En som hade botats fick inte se modern, när hon va dö. Men ett par år sedan följde hon med sina systrar till moderns grav. Där föll hon på graven o sen levde hon inte mer än ett halvt år.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

22

Slaget.

En kapten hade slaget o frågade en soldat om hur han skulle bli av med det. Soldatennviste om det och fick löfte om 500 kr., om han kunde göra honom bra. Han rörde en sådan sats o det gavs in kaptenen, när han var somnad. Han ble bra.

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

23

Havandeskap - lyte.

De ä första o mittersta månaden som kvinnan
ä mottagligast för lyte. Di säger, att barnet får lytet, då det är
så många månader, som i den månaden, då lytet kom.

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

24

Svåra barnsängar

ä karen skull te. Om han pissa på fasta föremål, så blir de svåra barnsängar, men pissa han på lösa jorden, så ä de inte farligt.

Skriv endast på denna sida!

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

25

Makt att göra lätta barnsängar.

Den, som skiljer en orm o en padda åt levan-
des, så kunde den göra lätta barnsängar. Sådan var Torbjörnakä-
ringen.

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

26

Att iakttaga vid barnsbörd.

Efterbörden ska kölnas opp eljes blir de så
tosia. - En vattuman ä de som gör dem toseta.

Navelsträngen ska också kölnas opp.

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

27

Segerhuva.

Den, som föds med segerhuva, ä lyckebar~~n~~.

Segerhuvan ska snos omkring en sticka o torkas. Den ska gömmas o när de då har något att uträtta, så har de henne mä se, så har di lycka.

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

28

Missfall

sättes in i ett hål i kyrkmuren. Görs inte det, blir hon tosig.

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

29

Då barnet var fött.

De första man gör me barnet, sen de ä fött,
ä att tvätta o linda det. Ä de ett flickebarn, ska bröstet klämmas
ut på det. Eljest får de bröstböldar. Och de kan inte ge di,
när de själva bli mödrar.

Skriv endast på denna sida!

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

30

Ormalyte.

En kvinna hade blivit rädd för en liten orm,
men den slog di ihjäl o la i badvattnet för att barnet inte skulle
få ormalyte.

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

31

Lyte.

Ett barn skrek som en liten hundvalp. De
Tog då här av en valp o la i badvattnet o ga barnet å det med.

En, som hade skilt ett par kattor, som slogos
o blev reven. Ena katten fick ögat utrevet. Barnets ena öga ~~glöd-~~
de o rann o ena handen va som kattareven. Modern va på det stäl-
let, där hon sett katterna o fick kattablo o här o lade de på
ögat o de ble bra.

Skriv endast på denna sida!

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

32

Det nyfödda barnets badvatten.

Stål o glöder las i badvattnet både för henne
o barnet o så kastades det under tak o inte under bar himmel.

Skriv endast på denna sida!

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

33

Barnsbörd - spökeri.

En kvinna, som hade fått barn, de gravde ner
efterbörden i en vedbo, men hon såg tre kvällar å rad en liten
gubbe med röd pickelhuva sitta på sängkanten o var så rädd.
De måste grava opp efterbörden o kölna opp den.

Att iakttaga med badvattnet.

Om sådant som barnet lämnat frå sig kommer i badvattnet o det slås ut, så hundar eller andra djur slicka det i sig, får barnet svåra plågor. Men då ska man ta barnets nerkle- nade lakan eller blöjor o hänga på utanför dörren, så att något ä innanför o hänga ute för natten tills sol går upp.

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

35

Bröstböld.

Om hustrun får bröstböld, så om man passar
på i tid, så kan mannen bota med att stryka med ~~MAN~~ manslemmen
på bröstet. (själv proberat).

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

36

Torsken.

Om barnet har torsken, så ska man ta av barnets våta blöja o våta det med moderns eget spott, vrida så de droppar på en torskel o därifrån i munnen å sätta in den lille snurren i munnen på barnet, så går det bort.

Torsken skulle fås genom att modern vid tvätt vrider tvätt mot torskeln (klappéträet).

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

37

Tvättvattnet.

Det är vattenmannen eller kvinnan, som får
makt med tvättvattnet, om de inte sätta stål i det.

Skriv endast på denna sida!

717

38

Fönsterskrik.

Om barnet får fönsterskrik (om modern har oroats genom att någon har kallat på henne genom ett fönster) så ska fadern o modern ta barnet genom fönstret. Fadern ska stå utanför o modern ska lämna ut det. Sen ska hon gå ut o ta mot det. "Va hettar du på med ditt barn?" - "Ja botar det för fönsterskrik", ska hon svara.

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

39

Ta reda på om ett kreatur, som inte kom
hem på kvällen, var levande eller dött.

Om ett kratur var borta o inte kom hem, så va
de en käring, som kunne säga, om de va levande eller dött. Hon
lyfte på en sten, som legat länge. Kröp där då inget djur, va de
dött, men kröp ett djur mot henne, var det levande.

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

40

Innan barnet var döpt.

Mens barnet va hojet, så to modern blod ur
ringfingret o droppade genom vigselringen i barnets mun.

Skriv endast på denna sida!

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

41

Vätten.

Man sydde in arvsilver i listerna för att
inte vättenskulle oroa dem, vitlök likaså.

Vid gamla hus ser man ibland ett blått ljus,
o de va vätten.

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

42

Troll - åskan.

Åskan har skåtet många troll.

I Gränum i Jämshög gick en man å sådde, o
prästen kom o fick se ett skogsrå ta opp säden lika fort som han
sådde, men när han skulle vrida sig om, så tappade hon alltsamman,
för hon kunde inte gå längre, för prästen hade makt att gena henne.
Då var det mer än en tunna, som föll ur förkläet. Hon ble sen
ihjälslaen av åskan.

Gudmodern.

När gudmodern tog emot barnet för att gå till kyrkan sade hon: "Far och mor ge barnet namn". När hon sagt det, så sjöng hon en paslmvers: "Din omsorg har ledsagat mig" eller en anna passelig vers o så läste hon "Fader vår".

När hon kom hem, så sa hon till modern, som skulle ^{möta} ~~vara~~ i dörren: "Nu ska du få ett kristet barn i stället för ett hojet." Så skulle modern lägga en hjörna(jynne) innanför dörren som gudmodern tröa på först.

Först skulle gudmodern rida till kyrkan med barnet. En fick gå o leda horset. Var gång hästen lånades för sådant ändamål skulle som betalning lämnas en omgång nya skor. En bond hade en vit häst, som hette Schwan, som brukade lånas. "Ska du nu tjäna de nya sko igen, Schwan!"

Skriv endast på denna sida!

Namngivningen.

När man uppkallade ett barn efter en annan, så behövde man inte ta dens namn utan bara ett som började med samma bokstav. Märta - Mia, Hakon - Hanna, Sone - Sven, Elna - Emma.

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

45

Talesätt - namnet.

Di säger ibland: "Du skulle hatt ett annat
namn. De kan inte bli annat än skräp av dig med ett sänt namn."

Skriv endast på denna sida!

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

46

Gå ut före kyrktagningen.

Silver o vitlök skulle bäras, när hustrun
gick ut före kyrktagningen.

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

47

Missfall.

Missfall skulle anmälas o de lästes en bön
för den i sakristian.

717

48

Få barn innan man varit gift tillräckligt
länge.

Om en hustru fick barn tidigare än de nio
månaderna, skulle två kronor betalas.

717

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

49

Talesätt.

Ä di goa vänner så kan di ligga i jäntes på
ett gärsleski.

Skriv endast på denna sida!